

5357

ag. / expensie Billa.

1000 ... Billa / 64. / 92.
1 " " ... Billa / 64. / 92.

GOVERNEMENT VAN NEDERLANDS NIEUW GUINEA
AFDELING ZUID NIEUW GUINEA
*****

Kub

441/GEHEIM

Merauke, 9 juni 1962.

gjn
114-6

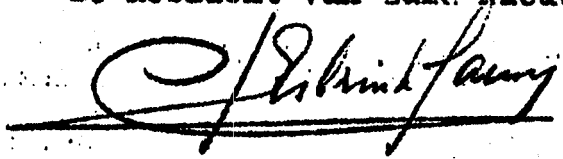
Bijl: 1(6én) in triplo (ex. 1,2 en 3)

Onderwerp Politiek verslag van de
Afdeling ZNG over de
maand mei 1962.

A A N : Zijne Excellentie de Gouverneur
van Nederlands Nieuw Guinea
te
HOLLANDIA
(t.a.v. het Kabinet)

Ik heb de eer Uwer Excellentie hierbij aan
te bieden het politiek verslag --- in triplo --- over
de maand mei 1962 van de Afdeling Zuid Nieuw Guinea,

De Resident van Zuid Nieuw Guinea,

(Mr. F.R.J. Eibrink Jansen)

- cc: De Hoogedelgestrengste Heer H. Veldkamp
Directeur van Binnenlandse Zaken te Hollandia (ex. 4)
- De Hoogedelgestrengste Heer W. Aalbersberg,
Procureur Generaal bij het Hof van Justitie te Hollandia (ex. 5)
- De Hoogedelgestrengste Heer L.H. Rezer
Cdt. Strijdkrachten NNG te Hollandia (ex. 6)
- De Hoogedelgestrengste Heer W.G.F. Winia
Resident Hollandia te Hollandia (ex. 7)
- De Hoogedelgestrengste Heer Dr. W.J.H. Kouwenhoven
Resident Geelvinkbaai te Biak (ex. 8)
- De Hoogedelgestrengste Heer J. van Bodegom
Resident West Nieuw Guinea te Manokwari (ex. 9)
- De Hoogedelgestrengste Heer J.J.W. Dubois
Wvd. Resident Fakfak te Fakfak (ex. 10)
- Hoofd Centrale Veiligheidsdienst (ex. 11)

POLITIEK VERSLAG VAN DE AFDELING ZUID NIEUW GUINEA
OVER DE MAAND MEI 1962

ALGEMEEN

Verslagmaand leverde, behoudens de oprichting van de eerste politieke partij in Zuid Nieuw Guinea, de Volkspartij voor Vrijheid en Recht, geen spectaculaire politieke gebeurtenissen op.

Alhoewel de recente para-landingen en infiltratiepogingen in de Vogelkop en langs de Zuidkust tot nabij Kokonao aanvankelijk enige beroering wekten, moet toch worden opgemerkt dat deze handelingen naderhand eerder verontwaardiging en wat ongerustheid hebben opgewekt dan angst en vrees. De omstandigheid dat in hogergenoemde gebieden de vrijwillige evacuatie vlot en volgens plan is verlopen, heeft zeer veel bijgedragen tot het wekken van een groter mate van vertrouwen in de Overheidszorg.

De definitieve totstandkoming van de Wet op het Bijstands Corps heeft eveneens -- althans op de Nederlandse bevolkingsgroep -- een abaisserende invloed gehad.

Deze Europese groep heeft zich voor een groot gedeelte reeds ingesteld op een binnen afzienbare tijd verlaten van Nieuw Guinea. Velen zijn thans reeds bezig hun kostbaarheden naar Nederland te zenden en hun inboedel voor zover mogelijk te verkopen.

De Chinese bevolkingsgroep houdt zich uiterlijk afzijdig van elke politiek doch volgt de ontwikkelingen rondom Nieuw Guinea met uiterste aandacht. De risico's van mogelijk verlies van investeringen zijn of worden tot het uiterste minimum teruggebracht. De door de Regering afgekondigde maatregelen voor zekere garanties voor het Bedrijfsleven zijn -- in verband met het ontbreken van exacte gegevens -- voorlopig met de nodige reserve ontvangen.

De Indonesische gemeenschap houdt zich -- behoudens een latente, recent opgerichte subversieve organisatie -- zeer rustig, terwijl de grote groep van autochtonen elke gelegenheid te baat neemt om hun voorkeur voor het aanblijven van het Nederlandse Gouvernement duidelijk te doen blijken.

R.I.-activiteiten

Redelijk geëvalueerde berichten maken melding van een intensivering van de activiteiten der in het voorgaande verslag gerapporteerde, recente opgerichte organisatie "Yemoeda Soekarella Indonesia" (P.S.I.). Een nominatieve opgave van een 70-tal leden werd reeds ontvangen. Deze aangelegenheid verdient des te meer zorgvuldige observatie aangezien in direct verband met deze R.I.-organisatie behalve de reeds in het voorgaande verslag gesignaleerde personen, namen worden genoemd als Samidjan (werkzaam bij Burgerluchtvaart en behulpzaam bij het benzinetanken van de Dakota's), Dachlan, b. Kaslimin (chauffeur bij het Residentiekantoor), Renjoet (MOBA bij het HFB-kantoor),

C. Letsoin (Hoofdklerk bij het HPB-kantoor te Merauke), Laban Felubun (in Keiese kringen invloedrijke krokodillenjager, in bezit van eigendomspercelen te Merauke en Kepi) J.J. Rahakbauw (ex Klerk HPB Merauke), Dirk Rumthe (posthuiscommandant bij de A.P. te Merauke). Omtrent de djoeragan P. Kapitarau en de motorist Rettob van het m.s. "Merbau" werd een bericht ontvangen van het bij hen bestaande voornemen om met de Merbau naar Indonesië uit te wijken.

Bij een opleving van de cargocult in de dorpen Wan en Konerau op het Frederik Hendrik-eiland bleek na een onmiddellijk ingesteld politieel onderzoek, dat de initiatiefnemers, de groep Ivakdalam (Apolinaris, Willem en Joseph Ivakdalam, Johannes Hatikaja, Aloysius Geb Gebze, Jacobus Werengga, Bernardus Marawi c.s.) tevens van deze religieuze psychose gebruikte maakte om de Indonesiërs en het Indonesische bewind te verheerlijken en de Nederlanders en hun gezag zwart te maken.

Uit Mindiptana werden de bijeenkomsten gesignaleerd van de keiese onderwijzers A. Fangohoy, F. Renjaan, M. Setitit, E. Kelanit, M. Maturbongs, S. Letsoin en de personen F.J. Janis (klerk HPB-kantoor) en H. Renjaan (mantri LVD Mindiptana). Op deze bijeenkomsten zouden de diverse hulpacties om eventuele steun te verlenen aan infiltrerende Indonesische eenheden, zijn besproken, waarbij tevens de overval op het politie wapenmagazijn en de overrompeling en liquidatie van het plaatselijke politie-apparaat aan de orde zou zijn gesteld.

Een 20-tal Keiese onderwijzers, die uit de Onderafdeling Moejoe naar Tanahmerah waren opgeroepen voor een medische keuring, zouden met de te Tanahmerah woonachtige Keiezen eveneens soortgelijke plannen als hoger omschreven, hebben beraamd.

Rapporteur kreeg in verslagperiode een tweetal pamfletten toegezonden, t.w.

1. één in rood en zwart uitgevoerd pamflet, waarop voorkomende een schedel met helm op en met tekst:

Tussen leven en dood.

U kunt kiezen !!

Terug bij Uw gezin en familieleden in Uw dierbaar Nederland of Uw leven offeren in de oerwouden van Nieuw Guinea !!

2. één in wit en zwart uitgevoerd pamflet, waarop een afbeelding van een Europese vrouw voorkomt met de tekst:

Van Avond is zij Alleen
vvvvv en Wachtende op U.

De luchtpostenveloppe vermeldde de adressering:

Aan

De Resident van Zuid Nieuw Guinea
te Merauke (West Nieuw-Guinea)

Afzender: G.H. Vriese

p/a N.V. Koninklijke Pakketvaart My
Singapore

Cok de vertegenwoordiger van de Kroonduif (Imex) en van de KPM ontvingen soortgelijke propagandepamfletten. Het vermoeden bestaat dat deze stukken door koeriers a/b van de K-boten te Merauke worden verspreid.

Door rapporteur werd op de 63-meter-band een R.I.-uitzending in de Nederlandse taal opgevangen voor Nederlands sprekenden in Nieuw Guinea, ten doel hebbende de leugenpropaganda over Indonesië te ontzenuwen en juiste voorlichting te geven over toestanden en het leven aldaar

De Autochtone bevolking

De belangrijkste gebeurtenis in verslagmaand m.b.t. deze bevolkingsgroep is wel de totstandkoming van de eerste autochtone politieke partij in Zuid Nieuw Guinea. Deze partij, de Volkspartij voor Vrijheid en Recht (V.V.R.) werd op 14 mei 1962 op initiatief van de Moejoe-leider J. Tamberan opgericht te Klapa Lima. Het eerste gekozen bestuur bestaat uit de volgende leden:

I. J. Mahuze	Marind	Voorzitter
J. Ndiken	Bozet	Vice-voorzitter
F. Tamberan	Muju	Secretaris
Th. Ajam	Muju	2de Secretaris
A. Anden	Muju	Penningmeester
W. Wanggim op	Muju	2de Penningmeester
P. J. Leize	Bian	Commissaris I
B. Gobaij	Wisselmeren	Commissaris II
L. Dambudjaij	Bupul	Adviseur I
D. Jengmen	Muju	Adviseur II
M. Miriwam	Muju	Lid
M. Ndiken	Marind	Lid
G. Gbze	Kinaem	Lid

Naar schatting bestaat deze partij in eerste opzet uit circa 300 leden (c.o.g. sympathiserenden). Op één der eerste vergaderingen werd besloten o.m. de volgende punten ter kennis te brengen van de Gouverneur van NNG:

1. verwerping plan Bunker voorzover dit betreft overdracht van Nieuw Guinea aan Indonesië
2. Geen beslissing mag t.a.v. Papoea Barat genomen worden zonder het Papoea-volk zelf erin te kennen.

3. Steun aan N. Jouwe als vertegenwoordiger van West Papoea.
4. Continuering van het Nederlandse Bestuur over Nieuw Guinea totdat het volk rijp is om zelf het Bestuur over te nemen.
5. Afwijzing van het recht van de Communistische Partij in Nederland om te beslissen over de toekomst van West-Papoea.

Voorts bracht deze partij o.m. de volgende wensen naar voren:

1. Inname van alle particuliere vuurwapens van de Indonesiërs.
2. Instelling van gewapende militair getrainde bewakingskorpsen in de kampongs.
3. Vervanging van alle Indonesische kamponghoofden door Papoea's
4. Vervanging van alle onderwijzers door Papoea-leerkrachten
5. Alle bedrijvers van subversieve activiteiten te doen vonnissen door een Papoea-commissie
6. Ter beschikkingstelling van zendtijd door Radio Merauke t.b.v. propagandadoeleinden van de V.V.R.

Geconstateerd moet worden dat J. Tamberan, die in feite de stuwkracht vormt van deze partij, tot dusverre een zeer constructieve houding aanneemt. Zijn feitelijke adviseur vanaf de oprichting dezer partij blijkt te zijn de heer L.V.A. Helling, Chef Radiostation te Merauke.

Er zijn symptomen waar te nemen dat de sluimerende tegenzin in de bemoeienis van de Missie met politieke aangelegenheden duidelijke vormen gaat aannemen.

De Streekraad ANIMEA zond ultimo verslagmaand door tussenkomst van de Gouverneur van NNG aan de Secretaris-Generaal der UNO, de heer Oe Thant het volgende telegram:

Namens inwoners streekgemeenschap Animha oma blijvend en onveranderlijk vragen wij verbondenheid nederlands bewind en papoeas tot wij zelfbeschikkingsrecht kunnen uitoefenen stop blijvend en onveranderlijk wijzen wij met nadruk af de claim van indonesië om zich met ons volk te verbinden stop blijvend en onveranderlijk eisen wij het recht van ons volk om bevrijd te worden van indonesische aanspraken stop wij zijn uiterst verbaasd dat de wereld gelooft in indonesische propaganda en toestaat dat met de gerechtigheid gespot wordt

In een detacheringsverslag over januari t/m april 1962, opgesteld door Mesaak Makuba, ambtenaar bij de Afd. Bevolkingsvoorlichting, wordt gesteld dat in Zuid Nieuw Guinea twee "besturen" functioneren en dat het Gouvernementeel Bestuur ondermijnd wordt door de grote invloed van de Missie, die de "Wetten en verordeningen in strijd met het geloof" zou achten. De schrijver vraagt de bijzondere aandacht van het Gouvernement voor dit probleem.

In de "Sibu Selatan" van april en mei 1962 verschenen artikelen van de hand van D. Menufandu, waarin de R.I.-propaganda aan de kaak wordt gesteld en de Indonesische aanspraken op Papoea Barat fel van de hand worden gewezen.

Op 25 mei hielden de Papoea-leden van de Streekraad ANIMHA een vergadering met het bestuur van de VVR. Tijdens deze z.g. "noodvergadering" werd besloten te beginnen met een Actie "AMENAS" (Achirnja Menentukan Nasib Sendiri), waarvan de doelstellingen in hoofdzaak de volgende zijn:

1. verhoging volksmoreel
2. deelname aan de militaire acties van de Nederlandse strijdkrachten
3. bevorderen dat alle gefiltreerde Indonesiërs aan de AMENAS worden overgedragen
4. militaire training van de leden van de AMENAS door de ex-sergeant KNIL J. Mahuse.

In de voorlichtingscommissie voor AMENAS zullen zitting nemen:

- J. Tamberan (VVR)
- J. Mahuse (ANIMHA)
- D. Menufandu (Sibu Selatan)
- M. Makuba (Kantoor Bevolkingsvoorlichting)

ZUID MOLUKSE BEVOLKINGSGROEP

Een hoog geëvalueerd bericht maakte melding van het feit dat ten huize van W.J. Soumokil (werkzaam RWD Merauke) een bijeenkomst is gehouden waarbij aanwezig waren behalve de gastheer, de heren Siahaya (Kashouder Kantoor van Financiën Merauke), Kalai (Tekenaar RWD) Sahetapy (particulier ex-Sorong) en de heer Simatauw (HOBA HPB-kantoor). Tijdens deze bijeenkomst zou door hogergenoemde personen t.a.v. het RMS-probleem tot het volgende besluit zijn gekomen.

1. Afscheiding van de plaatselijke RMS-groepering (groep Tanasale)
2. Zich distancieren van het streven der autochtone bevolking naar een onafhankelijke staat Papua Barat.
3. Een passieve houding aannemen in het huidige conflict tussen Nederland en Indonesië met betrekking

tot dit gebiedsdeel.

4. Eerst openlijk steun verlenen aan de R.I. zodra de Indonesische Regering doof het behalen van militaire- of politieke successen Nederland tot capituleren zou dwingen.

Soumokil e.s. hopen met hoger omschreven handelwijze, bij wijze van tegenprestatie, van President Soekarno gedaan te kunnen krijgen dat t.z.t. algehele autonomie aan de Republiek Maluku Selatan zal kunnen worden verleend.

Het is nog niet bekend welke afmetingen deze nieuwe stroming in de nabije toekomst zal krijgen, doch niettemin behoeft deze aangelegenheid de bijzondere aandacht van de Overheid.

Met betrekking tot de positie van de Ambonnezen in ZNG werd door het Comité Burgerij Merauke het volgende telegram aan de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken te Den Haag verzonden:

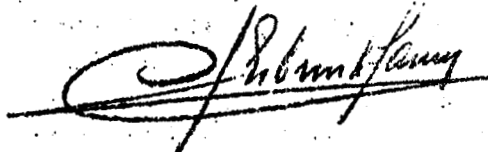
Nederlanders te Merauke maken zich ernstig bezorgd over uitblijven garanties aan Ambonnezen en andere loyale Niet Nederlanders overeenkomstig de door U gedane toezegging aan Nederlanders dat niet doorgediend zal behoeven te worden onder andere dan Nederlandse souvereiniteit.

CHINESE EN EUROPESE BEVOLKINGSGROEP

Hiervoor moge worden verzen naar hetgeen terzake onder het Hoofd "Algemeen" is opgemerkt.

Merauke 9 juni 1962.

De Resident van Zuid Nieuw Guinea

(Mr. F. R. J. Eibrink Jansen)